

Rosa dumalis Bechst.

Ruža hájna

Ic.: Tab. 6, fig. 1, p. 63

Rosa dumalis Bechst. Handb. Forstbot., ed. p. 227, 1810.Syn.: *Rosa afzeliana* Fries – *R. caesia* Sm. – *R. coriifolia* Fries – *R. glauca* Vill. non Pourret – *R. subcanina* (Christ) Dalla Torre et Sarnth. – *R. subcollina* (Christ) Dalla Torre et Sarnth. – *R. vosagiaca* Desportes.

Opieravá liana, častejšie (v odlesnenej krajine) hustý, statný a mnohokmenný ker 100–300 cm vysoký, s konármi vzpriamenými alebo oblúkovite (gejzírovite) ohnutými, bez podzemných poplazov alebo nízke (ca 100–150 cm vysoké) polykormóny (v dôsledku pasenia alebo kosenia). Konáre ostnaté, ostne uniformné, rozličnej veľkosti, ohnuté alebo háčikovité, výnimočne konáre heteroakantné (doplnené drobnými ihlicovitými ostničkami, resp. stopkatými žliazkami). Prílistky rôzne veľké rozličného tvaru, blanité, zelené, do 2/3 prirastené k listovej stopke, na okraji holé alebo zreteľne žliazkato pílkovité. Listy opadávaajúce, striedavé, nepárno perovite zložené, 5–7(–9)-jarmové. Lístky sivé, modrozelené alebo tmavozelené až sýtozelené, široko elipsovité až vajcovité – končisté, s bázou klinovitou alebo okrúhlou, krátkostopôčkaté až takmer sediace, na okraji pílkovité až dvojito pílkovité, riedko pílkovité, žliazkato pílkovité. Lístky holé alebo po oboch stranách husto (alebo len na rube), na strednej žile riedko chlpaté, žliazkaté (žliazky sediace, drobné, nepočtené, takmer bez vône), lesklé alebo matné, zväčša bodkované, oinovatené. Kvety zriedkavo jednotlivo alebo po 3–5, niekedy až v mnohokvetých súkvetiach. Prvé 3 kališné lístky s 1 aj viac páriami prívěskov, ďalší kališný lístok len na jednej strane delený; terminálny prívěsok často nápadne dlhý, vždy zreteľný, ostatné prívěsky krátke, jednoduché; kališné lístky chlpaté, zriedka holé alebo na okraji žliazkaté. Po odkvitnutí zvolna vzpriamené. Korunné lupienky zriedka biele, ružové, bledoružové alebo tmavoružové, široké, niekedy sa prekrývajú. Tyčínok mnoho, peľnice žlté; čneliek mnoho, chlpatých, čierne blizny vytvárajú sediacu vlnatú hlávku. Disk plochý, zriedka kuželovitý, ústie nápadne široké. Stopky plodov terminálnych kvetov nápadne krátke, vždy kratšie ako šípky, stopky ostatných plodov dlhšie, holé alebo chlpaté, riedko (ojedinele) stopkatožliazkaté. Žliazky bez vône. Šípky veľké, oranžovočervené až tmavočervené, v zrelosti mäkké, holé alebo na báze riedko stopkatožliazkaté. Šípky guľovité, stlačené guľovité, hruškovité alebo elipsovité. Nažiek mnoho (aj cez 30), bieložltých.

Chromozómy: $2n = 35$, meióza nepravidelná, okr. 13, Trenčianske Teplice, Omšenie, Baba (Kláštorský et Kláštorská 1974).

Poznámka. Okruh *R. dumalis* predstavuje pravdepodobne najväčší „zberný kôš“ medzi európskymi ružami. Zahŕňa všetky tvary, kombinačné možnosti a manifestácie znakov pravých šípových ruží, ktoré však majú jedno spoločné: široké ústie, vlnaté hlavičky čneliek a kališné lístky vzpriamené. Zdá sa, že na území Slovenska tento taxón predstavuje najpolymorfnejšiu skupinu, v ktorej sa až